

3. ZAŠTO I KAKO MAPU KORISTITI?

(Imenice učenik i učitelj podrazumijevaju osobe ženskog i muškog roda)

1. Kako Mapa građanskog i osobnog razvoja može pomoći ostvarivanju odgojno-obrazovnih očekivanja međupredmetnih tema Građanski odgoj i obrazovanje (GOO) i Osobni i socijalni razvoj?

Mapa građanskog i osobnog razvoja nudi izbor najvažnijih tema iz spomenutih kurikuluma s ciljem da učenicima olakša razumijevanje i usvajanje očekivanih odgojno-obrazovnih ishoda međupredmetnih tema – da im pomogne razumjeti i shvatiti koje kompetencije kroz međupredmetne teme trebaju razvijati i zašto te kako to mogu činiti.

Jedan od ciljeva Mape jest - **roditeljima** predočiti širi kontekst planiranih odgojno-obrazovnih ishoda dviju međupredmetnih tema, GOO-a i Osobnog i socijalnog razvoja te omogućiti im jasniju predodžbu o tome kako u praksi izgleda primjena tzv. „aktivnih metoda“ primjerenih i neizostavnih u provedbi kurikuluma GOO-a.

2. Na čemu se temelji koncepcija Mape građanskog i osobnog razvoja?

Mapa međupredmetnim kurikulumima Građanski odgoj i obrazovanje i Osobni i socijalni razvoj pristupa kao interdisciplinarnim područjima, slijedeći suvremene strategije i metode poučavanja (u svim koracima/razredima) a specifičnim metodičkim pristupom naglašava njihovo najvažnije obilježje – međupredmetnu provedbu.

Mapa učenicima pomaže razumjeti i povezati uzroke i posljedice različitih društvenih događaja i životnih pojava u njihovoj zajednici (razrednoj, školskoj i široj) i izravno ih potaknuti da se, od najranije dobi, uključuju u njihovo rješavanje.

Sadržajem, izborom tema i pristupom njihovoj obradi, Mapa građanskog i osobnog razvoja temelji se na **iskustvenom i doživljenom** učenju.

Takvo učenje na najbolji mogući način **potiče osobni rast** (*sposobnost samoprocjene*) učenika, jača i razvija učenikovu **socijalizaciju** (*donošenje pravila razreda, problem socijalne isključenosti, itd.*) i **stjecanje vještina**, kao što su, npr. komunikacijske sposobnosti.

3. Kako je Mapa prilagođena međupredmetnoj provedbi kurikuluma GOO i Osobni i socijalni razvoj?

Mapa nudi **metodičke obrasce** koji ispunjavaju kriterije i zahtjeve koje ističe opća kurikularna reforma. Mapa će biti od velike pomoći svim **učiteljima razredne i učiteljima predmetne nastave** koji žele realizirati kurikulume međupredmetnih tema u skladu s načelima suvremene pedagogije.

Zašto se Mapa obraća roditeljima?

Kurikulum Građanskog odgoja i obrazovanja ističe podršku lokalne zajednice (i društva u cjelini) kao važan preduvjet kvalitetnoj provedbi i ostvarenju ciljeva GOO-a.

Ostvarenje odgojno-obrazovnih očekivanja u GOO-u, u mnogome ovisi o stavu roditelja prema tom učenju. Da bi učitelji dobili istinsku i potpunu roditeljsku podršku u provedbi GOO-a, potrebno je roditeljima razvidno i jasno predstaviti takvo učenje. Naime, roditeljima treba omogućiti da prepoznaju dobrobiti takvog učenja za njihovo dijete i cijelu zajednicu.

Podrška roditelja, njihova uključenost u provedbu kurikuluma GOO-a, poticat će interes učenika za GOO i aktivnosti koje iz njega proizlaze. Jačat će samopouzdanje učenika - oni će biti hrabriji u izboru razrednog projektnog zadatka (uočenog problema u zajednici kojeg će zajednički rješavati) i ustrajni u nastojanjima da ih prevladaju.

*Mapa **potiče razvoj kvalitetnije komunikacije i suradnje** između učitelja i škole s jedne strane i roditelja i zajednice s druge strane - i tako „priprema tlo“ na kojemu može nicati drugačiji i kvalitetniji obrazovni sustav, obrazovni sustav kakvog želimo i kakvog tražimo.*

4. Koje teme i kako Mapa obrađuje?

Teme koje Mapa obrađuje proizašle su iz odgojno-obrazovnih očekivanja dvaju kurikuluma međupredmetnih tema (GOO i Osobni i socijalni razvoj) i **dobno** su prilagođene. Mapa poziva učenika promatrati i iznijeti (ovisno o učenikovo dobi - crtežom, kolažem ili pisanim očitovanjem) opažanja o zajednici kojoj pripada, istaknuti svoje želje i prijedloge za poboljšanja u njoj. Mapa sustavno usmjerava i potiče učenika na razmatranje mogućnosti osobnog doprinosa u rješavanju (kroz različite oblike društvenih akcija!) uočenih problema. Mapa daje učeniku prostor na kojemu će (crtežom ili zabilješkom) istaknuti uočene (ili vlastitim doprinosom ostvarene) promjene nastale tijekom školske godine i o njima osobno donijeti vrijednosne prosudbe.

5. Koja sredstava Mapa koristi u motivaciji učenika?

Kurikularne sadržaje međupredmetnih tema Mapa smješta u stvarni, svakom učeniku dobro poznati kontekst, npr., izbor razrednih predstavnika, rad Vijeća učenika i njegove nadležnosti, ekološke i humanitarne aktivnosti, volontiranje te ostale aktivnosti u zajednici i sa zajednicom.

Koncept metodičke obrade ponuđenih tema (u svim Mapama, od 1. do 8. koraka) temelji se na **vođenim pitanjima** kojima potiče učenika promatrati zajednice kojima pripada, promatrati svijet oko sebe. Pokazuje učeniku kako odgovorno i pozitivno reagirati, tj.

kako tražiti i osmišljavati načine na koje se i sam može uključiti u život svoje zajednice i dati svoj doprinos zajedničkom boljitku.

Mapa na primjeren način potiče i motivira učenika da bilježi sve što je u neposrednom okruženju uočio, jer - obrazovna praksa pokazuje da metodički postupak u kojemu učenici bilježe, u konkretnom, vode određenu evidenciju o aktivnostima u kojima sudjeluju, rezultira snažnijim odgojno-obrazovnim učinkom.

6. Kako Mapa pomaže u realizaciji kurikuluma GOO-a?

Mapa predstavlja odgojno-obrazovni, didaktički model koji učenicima već od 1. razreda omogućuje iskusiti što je to demokracija i poučiti kako demokracija funkcionira u svakodnevnom životu, u njihovom razredu, u školi.

Mapa omogućuje učeniku prepoznavati i razumjeti demokratske procese i postupke. Vodeći učenika kroz situacije u kojima će steći praktična iskustva u primjeni i provedbi demokratskih postupaka (npr., izbor razr. predstavnika) spontano će jačati njegov interes za usvajanjem potrebnih znanja da bi u njima aktivno i odgovorno sudjelovao.

Kako Mapa učenicima pomaže usvojiti odgojno-obrazovna očekivanja GOO-a?

Mapa potiče zanimanje učenika za društvene aktivnosti u zajednici, potiče ih na sudjelovanje u, npr. humanitarnom i volonterskom radu, pomaže im da kroz osobno iskustvo shvate što je to zajedničko dobro i razumiju što znači biti odgovoran i aktivan građanin.

Sve aktivnosti na koje Mapa upućuje i kroz koje vodi učenike, pripremljene su tako da ih trajno zainteresiraju i potaknu na javni, društveni angažman.

Kurikulum GOO-a stavlja naglasak na čvršće povezivanje škole i šire zajednice - upućuje na potrebu da se učenike upozna sa stvarnošću koja ih okružuje; da se upoznaju i povežu sa različitim organizacijama civilnog društva u svojoj zajednici i da aktivno razmatraju kako bi i sami (iako mali građani) mogli pomoći i doprinijeti razvoju svoje društvene sredine.

7. Što će učenik naučiti i spoznati uz pomoć Mape građanskog i osobnog razvoja?

Mapa će na zanimljiv i razumljiv način poučiti učenika, kao člana razredne, školske i šire društvene zajednice o pravima koja mu pripadaju i o tome, da ista prava pripadaju i svim drugim učenicima. Istovremeno, upozoriti će ga na odgovornosti koje iz njegovih prava proizlaze.

U usvajanju odgojno-obrazovnih očekivanja GOO-a Mapa će učeniku pomoći:

- razumjeti zašto prava koja ima pripadaju svakome, bez obzira na spol, nacionalnu ili vjersku pripadnost ili na socijalni položaj njegove obitelji,
- prepoznati situacije u kojima se njemu ili drugima ugrožavaju (dječja) prava i poučiti ga kako u takvim situacijama reagirati,
- razumjeti što je demokracija i koja su njezina načela,
- razumjeti pojam ravnopravnosti i shvatiti što je to društvena isključenost.

Učenik će naučiti:

- koje su najvažnije institucije lokalne vlasti i koje su ovlasti tih institucija,

- o pravu građana na udruživanje i omogućiti mu da upozna neke lokalne nevladine organizacije,
- kako suzbijati neprimjereno ponašanje u razredu i školi i kako reagirati na verbalno i fizičko nasilje.

- što znači sloboda mišljenja i izražavanja,
- što povezuje zavičajnu kulturu i zavičajni identitet i u kakvom su odnosu prema domovinskom identitetu,
- koje su vrijednosti međukulturnog dijaloga i suradnje,
- važnost zdravog okoliša i shvatiti kolika je odgovornost pojedinca u njegovoj zaštiti,
- prava nacionalnih i vjerskih manjina i shvatiti što je to kulturni pluralizam.

U usvajanju odgojno-obrazovnih očekivanja međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj, Mapa će učenika potaknuti na aktivnosti kroz koje će razvijati socijalne i komunikacijske vještine, kreativnost, poduzetnički duh, otkrivati svoje duhovne i intelektualne potencijale.

8. Što je novi i drugačiji u Mapama građanskog i osobnog razvoja?

Nove obrazovne okolnosti (cjelovita kurikularna reforma) mijenjaju ulogu učitelja - Mapa građanskog i osobnog razvoja tu činjenicu uvažava i metodički primjenjuje. Mapa učiteljima daje ulogu mentora koji će učenike upućivati na alate, a potragu za izvorima znanja prepuštaju znatiželji i intuiciji svojih učenika.

Mapa (ponuđenim metodičkim obrascem) oživotvoruje međupredmetnu provedbu i timski rad. Mapa daje učenicima konkretne upute kako formirati grupu/tim, jasno postavlja organizacijsku strukturu grupe i vodi (koracima met. obrasca) ostvarenju zadanog cilja.

Osim uputa kako raditi u grupi, Mapa učenike poučava koje su dobrobiti takvog rada – za pojedinca i za grupu u cjelini.

Konkretno, uvodeći učenike (ponuđenim obrascem) u ovakve oblike rada, Mapa članove grupe/tima usmjerava da si međusobno - počevši od izbora projekta (metodom oluje ideja!) i tijekom rada na projektima - potiču maštovitost u traženju izvora informacija i mogućih rješenja problema.

Međusobna motivacija olakšava i čini zanimljivim, na taj način organizirano, zajedničko učenje. Učenje na vlastitim pogreškama na koje će vršnjaci ukazati, u situacijama u kojima će vršnjaci međusobno procjenjivati doprinos pojedinih članova grupe – poučavanju daju potpuno novu dimenziju.

Zajedničko učenje (kroz projekte predložene u Mapi) višestruko obrazuje, ne samo činjenično, vezano uz temu istraživanja - ono najučinkovitije razvija komunikacijske sposobnosti, empatiju, omogućuje međusobno kvalitetno upoznavanje (kritički prijatelj!?), učvršćuje samopoštovanje, razvija međusobno razumijevanje i time neizostavno - pozitivno utječe na ponašanje pojedinca u zajednici.

Mapa približava učiteljima „nove“ pedagoške tehnike i postupke – nudi metodički razradem koncept organiziranja i vođenja međupredmetnih istraživanja; definira ulogu učitelja u provedbi i koordinaciji takvog učenja. Istim metodičkim obrascem učenike stavlja u ulogu istraživača – navikava ih na učenje koje suvremena metodika postavlja kao imperativ.

Teme koje Mapa predlaže za međupredmetna istraživanja, oblikovane su vođenim pitanjima i primjeri su primjene tzv., „aktivnih metoda“ u provedbi GOO-a, a usmjerene su, prije svega, na poticanje zainteresiranosti učenika za učenje kroz kurikulum GOO-a.